

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та управління навчальним закладом

Дипломна робота здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня

з теми: **«УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОГО
НАВЧАННЯ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
UNZ1-M20z групи
спеціальності 073 Менеджмент
за освітньою програмою
Управління навчальним закладом
Мельник Тетяна Іванівна

Керівник: **Горбатюк О. В.**,
канд. пед. наук, доцент

Рецензент: **Дуткевич Т. В.**,
канд. психол. наук,
професор

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	9
1.1. Аналіз теоретичних підходів та поняттєво-категоріального апарату дослідження.....	9
1.2. Роль навчально-методичного забезпечення в управлінні формуванням педагогічної майстерності у вихователів дошкільного навчального закладу.....	28
Висновки до розділу 1.....	38
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ УМОВАМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	39
2.1. Стан сформованості професійної майстерності вихователів закладів дошкільного навчання.....	39
2.2. Теоретичне та практичне обґрунтування педагогічних умов формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів та їх реалізація.....	56
Висновки до розділу 2.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	88

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток системи освіти в Україні та його основні напрями відображено у державних документах: «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки», Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, Постанова Кабінету Міністрів України: «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 року № 800. Вони спрямовані на покращення процесу формування професійної майстерності вихователів закладу дошкільного навчання якості освіти в усіх галузях, від вищої до дошкільної, вказуючи на специфічні особливості щодо роботи з дітьми дошкільного віку.

У законодавчих документах України, постановах Кабінету Міністрів України, а саме: законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базового компоненту дошкільної освіти та інших, відображено зміни у стратегії розвитку дошкільної освіти та управління цими процесами. Важливим показником успішності роботи закладу дошкільної освіти та одним з основних шляхів реформування освіти, визначеним Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття»), Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти та ін. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») зазначено, що забезпечення розвитку освіти здійснюється на основі нових прогресивних концепцій, запровадження в освітній процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень. Тому основними шляхами реформування дошкільної освіти є створення умов: науково-методичних, організаційно-педагогічних, санітарно-гігієнічних, матеріально-технічних, естетичних умов функціонування дошкільних установ різних типів і профілів.

Отже, управління формуванням професійної майстерності фахівців дошкільної освіти, складає основу для реалізації гармонійного виховання й навчання дітей дошкільного віку.

Зважаючи на це, **актуальності набуває дослідження** щодо управління процесом формування професійної майстерності вихователів закладу дошкільного навчання. Вивчення стану сформованості професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів під час навчання у закладі освіти та управління підвищенням професійної майстерності під час здійснення педагогічної діяльності дали змогу визначити, що сучасні вимоги до рівня професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів потребують глибокого науково-методичного забезпечення такої підготовки, а підвищення рівня педагогічної майстерності під час роботи у дошкільних навчальних закладах вимагає значної самопідготовки. Визначення реального стану готовності до майстерного виконання своїх професійних функцій з урахуванням особливостей розвитку дітей дошкільного віку та підвищення рівня педагогічної майстерності відповідно до соціальних замовлень на професійну підготовку компетентного фахівця, у тому числі – вихователя дошкільного навчального закладу.

Мета дослідження: полягає у поглибленому ознайомленні з теоретичною основою управління та педагогічними умовами формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Відповідно до сформульованої мети визначено такі **завдання дослідження:**

1. Розкрити управлінські аспекти щодо підвищення педагогічної майстерності у вихователів дошкільних навчальних закладів.
2. Проаналізувати поняттєва-категоріальний апарат дослідження.
3. Визначити структурні компоненти, критерії, показники та схарактеризувати рівні сформованості та підвищення педагогічної майстерності у вихователів дошкільних навчальних закладів.
4. Виявити та науково обґрунтувати педагогічні умови формування професійної майстерності у вихователів дошкільних навчальних закладів.

5. Розкрити та й експериментально перевірити модель та методику формування професійної майстерності у вихователів дошкільних навчальних закладів.

Загальні проблеми управління формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів знайшли відображення в наукових працях учених. Теоретичні та методичні засади управління професійно-педагогічною підготовкою фахівців дошкільної освіти розкрито у працях Л. Артемової, Є. Белкіної, А. Богущ, Н. Гавриш, Н. Кічук, Л. Коваль, О. Кононенко, К. Крутій, В. Кьона, Н. Лисенко, Н. Манжелій, Т. Науменко, В. Пабат, Т. Поніманської, Л. Покроєвої, О. Поліщук, Т. Танько, Х. Шапаренко, Р. Кондратенко та інших. Шляхи та методи підвищення професійної майстерності обґрунтовували О. Колесник, Г. Беленька, Н. Левінець, Т. Кротова, О. Бурдяєва, І.Слепцова, Т.Танько та інші. Предметом сучасних досліджень є різні аспекти управління процесом формування професійної майстерності вихователів дошкільної освіти до багатьох видів діяльності: до пізнавальної самостійності (В. Бенера); до педагогічного менеджменту (Г. Закорченна) та самоменеджменту (В. Мусієнко-Репська); індивідуального стилю педагогічного спілкування (І. Луценко), керівництва образотворчою діяльністю (І. Ібрагілов, М. Кривоніс, О. Дроботій), педагогічної підтримки дітей дошкільного віку (Н. Колосова), до роботи у сім'ях (Н. Ковалевська) та з неблагополучними сім'ями (Т. Жаровцева), до застосування народних традицій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку (Н. Левінець) та їх соціалізації (Н. Сайко), а також до взаємодії з ними (І. Слепцова), до художньо-педагогічної (Г. Підкурганна) та музично-педагогічної підготовки (Т. Танько) та ін.

Теоретичні підходи та осмислення педагогічної майстерності у структурі управління процесом формування професійної майстерності педагога та внесок у її становлення та розвиток здійснено І. Зязюном, Н. Кузьміною, В. Крутецьким, А. Макаренком, В. Семиченко, Н. Тарасевич, В. Сухомлинським.

На окремих питання проблеми сконцентровано увагу у дослідженнях Б. Андрієвського, Є. Барбіної, Л. Загородньої, Ю. Косенко, О. Кучерявого, І. Кривоноса, В. Нестеренко, Л. Петухової, С. Тітаренко, Н. Кічук.

Об'єкт дослідження – професійна майстерність вихователів дошкільних навчальних закладів.

Предмет дослідження – управління формуванням професійної майстерності у вихователів дошкільної освіти.

Гіпотеза дослідження. У процесі дослідження зроблено припущення про те, що управління формуванням професійною майстерністю вихователів дошкільних навчальних закладів, складовими компонентами якого є гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та професійні вміння взаємодіяти з дитячим, педагогічним колективами та батьками, буде ефективним, якщо реалізувати такі педагогічні умови:

- цілеспрямоване формування у вихователів позитивної мотивації до оволодіння професійною майстерністю та зорієнтованість на саморозвиток і самовдосконалення;

- опанування вихователями системою новітніх знань щодо професійної майстерності та набуття ними вмінь їх практичного застосування;

- упровадження сукупності традиційних та інноваційних форм і методів у цілісну систему професійної діяльності вихователів закладу дошкільного навчання.

Для досягнення мети дослідження, перевірки висунутої гіпотези й розв'язання поставлених завдань у дипломній роботі використовувався комплекс **методів дослідження**:

- *теоретичних* – вивчення й аналіз філософської, психолого-педагогічної, методичної літератури з метою визначення й обґрунтування визначення «професійна майстерність вихователів дошкільних навчальних закладів»; розкриття його структури; узагальнення науково-теоретичних і емпіричних даних та визначення педагогічних умов формування; аналіз нормативних документів з питань управління професійною діяльністю фахівців дошкільної

освіти з метою визначення сучасного стану формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів;

- *емпіричних* – діагностичні (анкетування, тестування, інтерв'ювання, експертна оцінка та самооцінка вихователів) з метою виявлення рівнів сформованості професійної майстерності;

- *педагогічного експерименту* (констатувальний та формувальний) для перевірки дієвості моделі, педагогічних умов та методики формування педагогічної майстерності;

- *статистичних* – для порівняння і достовірності, кількісного та якісного аналізу отриманих даних педагогічного експерименту.

Джерельна база дослідження:

- офіційні законодавчо – нормативні документи, правові акти, що регулюють відносини в галузі освіти, закони, постанови уряду, накази, розпорядження, інструктивно-методичні матеріали Міністерства освіти і науки України;

- антологія педагогічної думки, історико – педагогічна література з проблем управління, розвитку дошкільної освіти;

- інтерпретаційні джерела – монографії, збірники наукових праць, книги, брошури, статті, безпосередньо чи опосередковано дотичні до досліджуваної теми;

- енциклопедичні словники, довідники з питання управління освітою та педагогіки;

Теоретична значущість дослідження. У дипломній роботі наведено комплексне дослідження науково – педагогічних основ управління формуванням професійної майстерності у вихователів закладу дошкільного навчання;

- розкрито критерії, показники, рівні професійної майстерності вихователів дитячих садків;

- проаналізовано стан сформованості професійної майстерності вихователів дитячих садків;

- обґрунтовано основні шляхи поліпшення професійної майстерності

вихователів дитячих садків.

Практична значущість дослідження полягає в:

- упроваджені в процес професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів практичні дослідження, які здійснено у дипломній роботі. Зокрема, рівні сформованості професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів;

- обґрунтуванні необхідності розвитку педагогічних умов управління формуванням професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів;

- розробці діагностування рівнів сформованості професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Матеріали дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», а саме у змісті навчальних курсів «Педагогічна майстерність», «Дошкільна педагогіка», «Історія дошкільної педагогіки» та у системі післядипломної освіти вихователів дошкільних навчальних закладів.

Експериментальне дослідження проводилося в дошкільних навчальних закладах № 23 «Лелека», № 18«Зірочка» і № 19 «Калинка» міста Кам'янця-Подільського Хмельницької області.

Структура та обсяг: дипломна робота становить 99 сторінок. Складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (104 джерела).

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі подано теоретичне узагальнення й практичне вирішення наукової проблеми щодо управління формуванням професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів, що дало змогу обґрунтувати структурно-функціональну модель цього процесу, визначити та експериментально перевірити педагогічні умови формування педагогічної майстерності.

1. У результаті наукового пошуку доведено, що професійна майстерність вихователів дошкільних навчальних закладів – це інтегративне особистісне утворення, складовими компонентами якого є гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та професійні вміння, що забезпечують ефективність взаємодії з дитячим і педагогічним колективами та батьками.

Установлено, що категорія «професійна майстерність» значно ширша за «педагогічну майстерність», хоча остання є базою її структурних компонентів.

2. Критеріями сформованості професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів обрано: мотиваційно-цільовий (наявність професійних мотивів, гуманістична спрямованість, мотивація до успіху), змістово-процесуальний (психолого-педагогічна компетентність, система знань щодо сутності, змісту і складових професійної майстерності, здатність до саморозвитку), інтеграційно-рефлексивний (комунікативність, здатність до емпатії, рефлексивність).

На підставі визначених критеріїв і показників схарактеризовано рівні сформованості професійної майстерності вихователів: високий, середній, низький. З'ясовано, що більшість вихователів на констатувальному етапі дослідження перебували на середньому і низькому рівнях, що й викликало необхідність цілеспрямованого формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів.

3. Доведено, що формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів відбувається ефективно, якщо реалізуються

такі педагогічні умови: цілеспрямоване формування у вихователів позитивної мотивації до оволодіння професійною майстерністю та зорієнтованості на саморозвиток та самовдосконалення на постійній рефлексивній основі; опанування вихователями системою знань з професійної майстерності та набуття ними вмінь їх практичного застосування; упровадження сукупності традиційних ті інноваційних форм і методів у цілісну систему професійної діяльності вихователів .

4. За результатами констатувального етапу експерименту побудовано та апробовано структурно-функціональну модель формування професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів, що обіймала три етапи (діагностико-пропедевтичний, діяльнісно-творчий та рефлексивно-корекційний) з реалізацією на кожному з них відповідної педагогічної умови та методики формування професійної майстерності. Формувальний експеримент був спрямований на оволодіння вихователями системою знань щодо професійної майстерності та набуття ними вмінь їх практичного застосування.

5. Встановлено, що реалізація педагогічних умов та впровадження структурно-функціональну моделі формування професійної майстерності вихователів дозволило досягти суттєвих змін у рівнях сформованості досліджуваного утворення у вихователів експериментальної групи порівняно з контрольною. Так, кількість вихователів, які досягли високого рівня сформованості професійної майстерності, в ЕГ зросла на 14,1%; в КГ – на 1,5%; середнього – на 15,2% в ЕГ і відповідно на 2,3% – у КГ; а з низьким рівнем зменшилась на 29,3% в ЕГ і на 3,8% – у КГ.

Виконана робота, безумовно, не висвітлює усіх аспектів досліджуваної проблеми. Залишаються актуальними й потребують подальшого розвитку питання самовдосконалення професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів, а також активізації вихователів на саморозвиток професійно значущих якостей, що сприяють ефективності формування професійної майстерності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации Москва: Владос, 1994. 336 с.
- 2 Абдуллина О. А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. Москва: Просвещение, 1990.141 с.
- 3 Абульханова-Славская К. А. Личностные механизмы регуляции деятельности. *Проблемы психологии личности*. Москва: Наука, 1982. 294 с.
- 4 Адлер А. Индивидуальная психология как путь к познанию и самопознанию человека. URL:<http://www.klex2.ru/7v3> (дата звернення 20.06.2020)
- 5 Алексюк А. М. Загальні методи навчання. Київ: Вища школа, 1981.С. 67-68.
- 6 Амонашвили Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. Минск: Изд-во БГУ, 1990.560 с.
- 7 Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания Москва: Наука, 1998.341 с.
- 8 Андрієвський Б.М. Структурно-функціональна модель розвитку професійної майстерності викладача *Педагогічні науки: зб. наук. праць ред. кол. Барбіна Є.С., Федяєва В.Л. та ін. Вип. 67. ХДУ, 2015. С.222-227.*
- 9 Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу). *Вища освіта України*. 2001. №1.С. 11-17.
- 10 Артемова Л. В. Модель ступеневої підготовки фахівця дошкільної освіти у вищих навчальних закладах. *Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства* . матеріали міжнар. наук.-теор. конф. до 80-ї річниці НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2000. Вип. 1. С. 84-86.
- 11 Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. 3-є вид., випр. Київ: Світич, 2009. 430с.
- 12 Базовий компонент дошкільної освіти. Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богінч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т.

С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. Київ: Видавництво, 2012. 26 с.

13 Балл Г. О. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці. *Психолого педагогічні проблеми професійної освіти: наук.-метод, зб. Ред. кол.: І. Зязюн та ін. Київ 1994. С. 98 - 100.*

14 Барбіна Є.С. Формування педагогічної майстерності в системі безперервної педагогічної освіти Формирование педагогического мастерства в системе непрерывного педагогического образования: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ 1997. 471 с.

15 Белозерцев Е. П. Педагогика профессионального образования. Москва Изд-во: Академия, 2008. 368 с.

16 Бенера В. Є. Формування пізнавальної самостійності в майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів засобами інтелектуальної гри: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2003. 23 с.

17 Бєленька Г. В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Київ 2012. 41 с.

18 Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Київ: Атіка, 2008. 684 с.

19 Біда О. А. Сучасний стан проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах заочного навчання. *Наука і освіта*. 2013. № 1-2. С. 110-113.

20 Бобирєва, О. С. Сутність педагогічної майстерності вихователя закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Одеса, 2019. Випуск 16. Том 1. С. 25-28.

21 Богданова І. М. Характеристика станів особистішої змобілізованості майбутнього вчителя. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. Одеса: ГІНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2011. № 11-12. С. 240-246.

22 Богініч О.Л., Борисова О.Л., Загарницька І.І. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 310 с.

23 Богуш А. М. Компетентніший підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищому навчальному закладі. *Реалізація європейського досвіду компетентнішого підходу у вищій школі України*: матеріали метод, семінару (НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України). Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 271-281.

24 Большой психологический словарь Б. Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. URL: <http://psychological.slovaronline.com> (дата звернення 11.05.2019).

25 Бондар В. І. Конкурентоздатність педагога як складова його професійної компетентності. *Початкова школа*. 2008. № 7. С. 22-23.

26 Борин Г.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 Терноп. нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. Тернопіль: 2009. 20с.

27 Бугрименко Е.А. Готовность детей к школе. Диагностика психического развития и коррекция его неблагоприятных вариантов: Методические разработки для школьного психолога. Москва: ВНИИК «Школа», 1989.137 с.

28 Волкова Н.П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2001. 567 с.

29 Галузевий стандарт вищої освіти. М-во освіти і науки України. Київ: Вид. Національного пед. університету ім. М. П. Драгоманова, 2003. 84 с.

30 Гнезділова К.М. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: навч. посіб. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. 124 с.

31 Головин С. Ю. Словарь практического психолога URL http://www.erlib.com/С._Головин/Словарь_практического_психолога/ (дата звернення 03.07.2019 р)

32 Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь,

1997. 375 с.

33 Давкуш Н. В. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до прогностичної діяльності: автореферат... канд. пед. наук, спец.: 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти- Ялта: Республіканський вищий навч. заклад «Кримський гуманіт. ун-т», 2011. 20 с.

34 Дахин А. Н. Педагогическое моделирование. Новосибирск: НИПКиПРО, 2005. 230 с.

35 Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: за ред. Н.Г.Ничкало. Хмельницький:ТУП, 2002. 334с.

36 Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Київ: Райдуга, 1994. 62 с.

37 Дроздов И.Н. Психологические аспекты управления кадрами. Владивосток: ПИППКГС, 1997. 178с.

38 Євтух М. Б. Розробка технології навчання в умовах вищої школи. *В ДНУ. Наукові записки*. Вінниця, 2000. С. 70 - 73.

39 Жаровцева Т. Г. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з не- благополучними сім'ями: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Одеса, 2007. 43 с.

40 Житник Б. О. Актуалізація особистісно-орієнтованого навчання: Методологічний аспект Харків: Торсінг, 2001. 70 с.

41 Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу:навч. Посібник.Суми:Університетська книга,2010.319 с.

42 Загородня Л. П. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Суми: Університет. кн., 2018. 318 с.

43 Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL <http://osvita.ua/legislation/law/2235/> (дата звернення 17.09.2020)

44 Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва: Издательство:

Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 370 с.

45 Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. Педагогічна майстерність: Підручник. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376с.

46 Зязюн І.А. Нові технології підготовки вчителя в Україні. *Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В.О. Сухомлинського*. Миколаїв, 2011. Т.1. Вип. 32: Підготовка вчителя в Європі. С16-21.

47 Кідіна Л. М. Психолого-педагогічний супровід педагогічної практики майбутніх вихователів ДНЗ. *Вісник післядипломної освіти* : зб. наук. праць. Київ, 2010. Вип. 1 (14). Ч. 2. С. 183–189.

48 Кічук Н. В. Проблема підготовки майбутніх вихователів до застосування принципу наступності у професійній діяльності. *Науковий вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогіка і психологія». Випуск 65. 2013р. С. 72-76.

49 Кічук Н. В. Технологізація професійної підготовки вихователя дошкільного закладу освіти: деякі аспекти проблеми. *Науково-практичний журнал «Наука і освіта»* Одеса., 2014. № 10. С.87-89.

50 Книш Т. В. Валеологічна підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Київ, 2001. 19с.

51 Ковалевська Н.В. Професійна підготовка студентів факультетів дошкільної педагогіки до роботи у сім'ях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Кив, 2007.21с.

52 Колосова Н.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Ялта, 2012. 19с.

53 Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 144 с.

54 Кондратенко Р.В. Формування педагогічної компетентності майбутніх вихователів з методики фізичного виховання дітей. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації* : зб. наук. і навч.-метод. пр. Вип. 5. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2015. С. 23-26.

55 Косенко Ю. М. Педагогічна творчість вихователя дошкільного навчального закладу: основні напрями прояву. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки.* 2017. Вип. 2. С. 244-251.

56 Кузьміна Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Высшая школа, 1990. 119 с.

57 Кузьміна Н.В. Очерки психологии труда учителя. Ленинград, 1967. 183с.

58 Кучерявий О. Г. Теоретичні і методичні основи організації професійного самовиховання майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Київ, 2002. 42 с.

59 Леус І. Заглянемо до скрині творчості педагогів, або Конкурс педагогічної майстерності в дошкільному закладі. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2016. № 5. С. 38–43

60 Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ: Рад. школа, 1980. 327 с.

61 МакКлелланд Д. Мотивация человека. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 672с.

62 Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку .Відповідальний редактор З. П. Плохій. Київ, 1999. 286 с.

63 Маслоу А. Мотивация и личность. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 352 с.

64 Машовець М. А. Сучасні підходи до організації педагогічної практики майбутніх дошкільних педагогів. URL http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzspp/2011_4/pp/pp4.pdf (дата звернення 02.11.2020)

65 Національна Доктрина Розвитку Освіти України у XXI столітті. Міністерство освіти і науки України. Академія педагогічних наук України.

URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення 22.07.2020)

66 Нестеренко В. В. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2012.399с.

67 Нечаев Н.Н. Психолого-педагогические аспекты педподготовки специалистов в вузе. Москва 1985. 113 с.

68 Новий тлумачний словник української мови : у 4-х т. Уклад: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. Київ: Аконіт, 1999.Т.3.927 с.

69 Освіта України: нормативно-правові документи. Київ: Міленіум, 2001. 472 с.

70 Освітня програма «Дитина в дошкільні роки». Наук. кер. К.Л. Крутій. Запоріжжя, 2010. 46 с.

71 Падалка О.І. Формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Вінниця, 2015.20с.

72 Педагогічні технології: навч. посібник для вузів С. Падалка, А. С. Нісімчук, І. А. Смолюк, О. Г. Шпак. - Київ: Укр. енциклопедія, 1995. 253 с.

73 Педагогика. под ред. Ю.К. Бабанского. Москва: Педагогика,1988. 432с.

74 Петренко С. А. Підготовка майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку основних рухових умінь і навичок: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2007. 19 с.

75 Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно- модульною системою організації навчального процесу : навч.-метод. посібник за ред. Т. І. Поніманської. Київ: Міленіум, 2007. 244 с.

76 Половецька С. О. Тиждень педагогічної майстерності: розробка інтегрованих занять здоров'язбережувального спрямування. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 5. С. 30–44.

77 Подымова Л.С. Педагогика: Инновационная деятельность. Москва: ИЧП «Изд-во Магистр», 1997. 308с.

78 Полонский, В.М. Словарь по образованию и педагогике. Москва:

Высш. шк. 2004. 512 с.

79 Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник: Київ: Академвидав, 2013. 464 с.

80 Пріма Р. М. Аксіологічні орієнтири у професійній підготовці майбутнього педагога-вихователя. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук, праць. Вип. 365. Чернівці : Рута. 2012. С. 171-176.

81 Пріма Р. М. Варіативність професійної підготовки майбутнього педагога дошкільного навчального закладу: теоретичні аспекти. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2013. Вип. № 1 (254). С. 100-103.

82 Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». О.О. Андрієтті, О.П. Голубович, Т.В. Дяченко, Т.С. Ільченко та ін.. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. 104 с.

83 Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина»
Наук.кер. О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.І.Кузьменко, Н.В. Кудикіна. Київ.: Вид-во «Університет», 2010.288с.

84 Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг». Наук.кер. А.М. Богуш. Тернопіль: Мандрівець, 2014.160 с.

85 Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»
О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 264 с.

86 Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція) у 2 ч. Від трьох до шести (семи) років. О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова. Київ: «МЦФЕР Україна», 2014. 45с.

87 Прокопенко І. Ф. Педагогічна технологія. Харків : Освіта, 1995. 105 с.

88 Прокоф'єва М.Ю. Інтеграція педагогічної підготовки майбутніх вихователів і вчителів початкових класів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Одеса, 2008.22с.

89 Пуховська Л.П. Концепція професіоналізму педагогів: порівняльний аналіз. *Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету. Психолого-педагогічні науки*, 2002. №4. Частина 1.С.12-15.

90 Романюк І. Перспективний педагогічний досвід: як презентувати : педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. № 1. С. 4–14.

91 Сайко Н. О. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2004. 21 с.

92 Синенко В.Я. Професіоналізм учителя. Педагогіка. 1999. №5. С.45-51.

93 Слепцова И. Ф. Формирование готовности будущих воспитателей к взаимодействию с детьми дошкольного возраста в процессе профессиональной подготовки : дис. ... канд. пед. Наук. Москва, 2007. 251 с.

94 Словарь справочник по педагогике. Под ред. П.И. Пидкасистого. Москва, 2004. 448с.

95 Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибр. твори: У 5-ти т. Київ, 1976. Т. 3. С. 283.

96 Тарасова В.В. Формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів Автореф. дис.... кандидата пед. наук. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Харків, 2012. 19с.

97 Тристан А. Бути педагогом. Запрошення до рефлексії. *Дошкільне виховання*. 2018. № 12. С. 27.

98 Философский энциклопедический словарь гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. Москва: Сов. энциклопедия, 1983. 840с.

99 Шандригось Г. А. Можливості моделювання у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. URL [www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../ Shand.pdf](http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../Shand.pdf). (дата звернення 22.08.2021)

100 Шапаренко Х.А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків., 2008. 20 с.

101 Швець Т.А. Професійна майстерність вихователів з погляду Платона

Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць ред. кол.: І.С. Руснак (наук. ред.) та ін.- Вип. 575. Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2011. С.201-205.

102 Швець Т.А. Особливості становлення поняття «професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів». *Педагогічний альманах: Збірник наукових праць* ред. кол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Вип.13. Херсон: РІПО, 2012. С.210-204.

103 Швець Т.А. Розвиток професійної майстерності вихователів дошкільних навчальних закладів (історичний аспект). *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Сер.: Педагогіка і психологія. Зб. статей ред. кол.: М.Я. Ігнатенко(відпов.) та ін.- Вип. 35. Частина 1. Ялта: РВВ КГУ, 2012. С. 171-175.

104 Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с.